

Szemelvények Tamási Áron Benedek Eleknek írott leveleiből

Tamási Áron hazafelé Amerikából, 1925 szeptemberében (Petőfi Irodalmi Múzeum, a foto készítője ismeretlen)

▼ Kolozsvár, 1923. március 24.

„[...] Udvarhelyt, a kat. fiúgimnáziumban végeztem 1917. évben. Hatodikig harisnyában jártam, verekedni – akár bicskával, akár anélkül – igen jól tudtam, s a faluban jobb kaszás nem volt, mint én nagyobbacska diák koromban. Két és fél esztendeig a harctéren vitézkedtem, de a búbánaton kívül a világon semmi bajom nem lett belőle. Azután pedig – ezt nehéz kimondani, mert mindig erős szívdobogást kapok tőle – a Kolozsvári Kereskedelmi Akadémiát végeztem el, s bankhivatalnok voltam először itt, utóbb Brassóban. A pályámat, amikor nem vagyok állásban, mindig jobban szeretem, mint amikor vagyok. Most pedig nem vagyok. Azonban nem dologkerülés miatt – mert ennyire istentelen mégsem vagyok –, hanem azért, mert egy *amerikai út* előtt állok.

New Yorkban él egy nagybátyám, ki az alkalmat és módot megadta nekem erre. Útlevelem december óta készen van, de amerikai vízumot május vége előtt nem kapok, s ezért kell még várnom. Ha kimehetek, tanulni akarok, mindent, amit megcsíphetek. Tíz esztendő leteltével, ha a jó Isten segít, viszsza-jövök, s nagyobb felkészültséggel dolgozom fajom érdekében. Most én meg nem nyugszom – akármilyen szótlan tekerő vagyok is –, amíg valaki nem lesz belőlem.

Életemben a legelső novellát tavaly augusztusban írtam, s beküldtem a Keleti Újság]-hoz. Ennek a révén ismerkedtem meg Nyirő Józseffel, s az írás hamar le is jött egy vasárnapi számban. Azóta még hét novellát írtam, s mindegyik megjelent, ill. a hetedik *Ki vagy, hé?* címmel az Ellenzék húsvéti számában fog jönni.

Ha írásom Nyirő Józsefre emlékeztet, az onnan van, mert rajongással szeretem, mert a szívem s az a furcsa pogány székelly természetem hasonlít az övéhez...”

▼ New York, 1923. augusztus 11.

„Egy hét óta ezen nagyközségben tátogatom a számat. Mert van itten látni s hallanivaló, s minden kerek ezen a világon.

Hanem az utam hasonló volt a purgatóriumban szenvedő lelkek állapotához, kik három hétig mindenfajta istenverése között örökösen csak a fényességet várják. Július 10-én repültem ki Kolozsvárról, s Bukarest–Csernovitz–Varsó–Danzig–Koppenhága, Északi-tenger–Óceán–Halifaxon át augusztus 2-án szállottam erre a nagyállatnagj tojásra. Közben annyit láttam s tapasztaltam, hogy egy falut meg tudnék vele tőteni. Megállapítottam ismét s végérvényesen, hogy a hunok nem valának vízi népek, hanem mező- s erdőjárók örökké, mert az én természetem elig sem akarta a rengeteg vizeket való merengést bevenni. Egy kerek hétig, mint az élettől búcsúzó madár az ágon, úgy feküdtem betegen az ágyban, s semmit sem tudtam egy fej hagymán kívül az égvilágon sem enni. Egy hét múlva aztán úgy támolyogtam, mint a gyermekágyas asszony. [...] Hanem aztán bátyámék az ölükbe vettek, s szeretettel, szóval s minden jóval tartottak. Már erősödöm, hál’ Istennek.

Olyan világ van itt, mintha az otthoni egészen másik oldalra fordult volna. Más világ, jó világ, s mégis úgy vagyok vele, mint a fontoskodó fiatal házaspár, aki nemigen mer még közel menni a feleségéhez. Itt semmi más nincs a földkerekségen, csak *munka és jólét*. Aki dolgozik, úgy élhet, mint veréb a bűzában, de ha nem dolgozik, biza, lejár a napja hamarosan. Angol nyelv nélkül hivatalban s más jobb helyre sem mehet az ember. Az átmeneti idő túlságosan jó iskola. Valami gyárban már kínáltak nekem állást havi 98 dollárért, ami otthon 20 000 lej körül áll. Kilincset kell fényesíteni, vagy karikát gurítani, vagy mi.

Itt, mielőtt irodalomhoz fognék, el lennék veszve. Figyelem magamat, s lesem a szívem dobbanását, hadd lám. Hátha még olyan praktikus ember lesz belőlem, megjedek önmagamtól.

Egyébként ide még idő telte előtt nem akarok nyúlni. Kíváncsian várom az erdélyi irodalmi változásokat s haladásokat. Mikor tíz év múlva visszamegyek, az Elek bácsi szárnya alatt sok híros embert akarok látni.”